

Kita Morio

A SZIKLACSÚCSON

A sziklafal már messziről felhívta magára a figyelmet. Ott, ahol a fal szürke felszínét zöld foltok tarkították, egy rézsútosan felfelé futó kürtő vájódott a sziklafalba.

Jócskán letértem a hegymászók útvonaláról, csak hogy egy kőfajtát megvizsgáljak; ez már fiatal korom óta szinte szokásommá vált. Ráadásul évek óta nem érintettem igazi sziklákat. Amióta egymás után két társamat is elvesztettem, akik velem egy kötélén másztak, igyekeztem a hegyeket messze elkerülni.

Hosszú idő után megint elém tárultak a széles, sziklás hegyoldal domborulatái, párkányai, repedései, és mire a kötőrmelékekkel borított kürtő aljához értem, már hatalmába kerített a sziklafal hatalmas tömbjének megfoghatatlan varázsa. A félhomályos kürtő belsejében nyirkosak voltak a falak, de úgy tűnt, hogy mégsem olyan nehéz lábtámaszt és fogást találni, mint ahogy az előzetes becslés alapján képzeltem. Főlnézve, a szakadékfalba mélyedő hatalmas hasadék egyre jobban összeszűkült, míg végül félúton eltűnt egy kanyarban. Távrolról úgy láttam, hogy a kürtő tetejéig csak egyetlen pihenőhely van. Egy füves, sziklás párkány, ami azután megint a meredeken felfelé ívelő sziklafalban folytatódik. Kérdés, hogy fel lehet-e egyáltalán mászni rá még falkapocccsal is. Erről persze csak akkor lehet szó, ha van olyan társam, aki jól ismeri a kötéltechnikát. Most egyedül vagyok, ráadásul felszerelésem sincs.

Mielőtt havazni kezdene, a hegyek csodálatosan kivilágosodnak. A metszően tiszta őszi ég alatt tornyosuló kopár sziklák különös módon még súlyosabbak az árnyékoktól. De aznap alacsonyra ereszkedtek a felhők. A felfelé néző sziklacsúcs csak félig dugta ki a fejét a hamuszürke égre, olyan volt, mintha kihúzná magát a ködpárában. Ha rövid időre megálltam, a vigasztalanul borult ég és az ólomszínű sziklák hidege a csontomig hatolt, egészen átfáztam.

Nemsokára magam mögött hagytam a sziklafal alját, a kőomladékokon visszaindultam oda, ahonnan jöttem. A lenti völgy, a sziklák hideget leheltek, a kúszófenyő is fakó volt. Madárhang sem hallatszott, sehol semmi mozgás. Ekkor valami kis feketeség repült el bágyadtan előttem, aztán rászállt a lábam elé a kőre. Egy fekete légy volt az.

A közép-japáni hegyvidék háromezer méteres hegyei közt is sok a légy. Nem különösebben más, mint a síkvidéki légyfajták, csak nagyobbak és csúnyábbnak

látszik. A virágos lejtőkön is mindig ott van, és akkor is rögtön felbukkan, ha meredek, szagatott hegycsúcson megpihen az ember. Talán a lenti világ köve-
tei ezek a legyek: mindenütt a nyomunkban vannak.

A légy lassan arrább mászott a kövön, egy darabig tisztogatta magát, aztán erőtlenül elrepült. Kellemetlenül zümmögött a fülemb; aztán megint elcsendesült minden. Csak az ólomszínű sziklák csoportja és a hólepelre váró kúszófenyők sőtéllő csíkja maradt utána.

Megint tettem pár lépést. Ahogy nehéz hegymászóbakancsokkal a törékeny sziklára tapostam, legurult néhány kődarab. Abban a percben letről felröppent néhány légy. Bágyadtan szálltak fel, és egy ideig keringtek a levegőben, aztán eltűntek. Olyan tétován repültek, úgy mozogtak, mintha a hidegtől meggémberedtek volna. Különösebben nem törődtem velük. A kúszófenyő sűrűjét kikerülve körbejártam a jobb kezem felőli sziklát, vissza akartam menni az útvonalra, ahol az előbb másztam. Nem tanácsos a hegyoldalt beborító kúszófenyők közé menni, akármilyen alacsonynak látszanak is.

Megint legyek. Jó néhány ül a kúszófenyőkön és a lábam alatt a kövön. Amint megmozdulok, fáradtan felrepülnek, aztán rögtön visszaszállnak. Minden lépés után több van belőlük. Felfigyeltem rá, hogy a hűvös, ritka levegőben valamiféle szag terjeng. Erjedő gyümölcsre emlékeztető szag. Hirtelen, néhány méterrel lejjebb, a kúszófenyő bozótjából elképesztően sok légy rajzott elő. Mintha váratlanul sötét, vérszagú felhő emelkedett volna fel a földről, a mélyről jövő zúgással együtt ez a felhő ide-oda hullámozott, jobbra-balra szétterült, aztán lassanként a legyek különváltak, és nagy részük visszaszállt oda, ahonnan jött, de egy-kettő a ruhámra is telepedett. El sem lehetett hessegetni őket. Az előbbi szag váratlanul erősen csapta meg az orromat. Minél erősebb, annál undorítóbb ez a szag. Miközben erre gondoltam, a szag megint eltűnt, már nem éreztem semmit. Oldalt mozdultam. Újabb légyfelhő támadt, négyfelé oszlott; a legyek összegyűltek ott, ahonnan felszálltak, és eltűntek. A nyomasztó zümmögés még azután is hallatszott, hogy eltűntek.

Lehajoltam, és ott, ahol a legyek leszálltak, a kúszófenyő törzsét körülvevő sűrűben valami furcsa színű dolgot fedeztem fel. Fehér posztó volt, amin csak úgy hemzsegtek a legyek, és egy talpával felém álló cipő – kétségtelenül egy ember lába. A test többi része nem látszott. Önkéntelenül lejjebb csúsztam néhány lépéssel, mire a lábam alól legurultak a kövek, a másik oldalról pedig felszállt egy csapat légy. Még arrább húzódtam néhány lépéssel; vártam, hogy az apró, véres, fekete szárnyas lények eltűnjenek a levegőből.

A végtelen sziklák és kúszófenyők világán lassan megint úrrá lett a csend. Csak a szívem lüktetése járta át az egész testemet, erős bakancsba bújtatott lábamig, átjárta még a sziklát is, amelyen álltam.

Az ellenkező irányba kezdtem mászni. Egészen lent a völgyben, a bozotos fölött mintha egy madár árnyéka jelent volna meg, de rögtön eltűnt. Azután semmi. Teljes csend. Felvettem egy követ, és az előbbi helyet megcélozva elhajítottam. A fekete felhő azonnal megjelent. A zümmögés nem hallatszott idáig. De én még mindig hallottam az undorító hangot. Felvettem még egypár követ, és most másfelé fordulva találomra elhajítottam. Semmi. Az egyik nekiütközött a sziklának, erős visszhanggal visszapattant a levegőbe, aztán hangtalanul eltűnt a lejtőt borító kúszófenyő tengerében.

Megigazítottam a hátizsákomat, hogy újra érezzem a súlyát. Megváltoztattam a testhelyzetemet, és lábtámaszt keresve továbbmásztam.

Mire visszaértem az eredeti útvonalra, már csak valami homályos érzés maradt bennem. Talán a hatalmas sziklák tömege nyelte el az előbbi ijedelmet. Lábam elé nézve, nyugtalanul haladtam tovább. Körülbelül negyedórányi mászás után leeresztettem a hátizsákomat egy padkára, leültem a padka szélére. Szörnyű éhség jött rám, elővettem a szalonnát, szeltem egy vékony szeletet, bekaptam. Az utolsó falat szalonnától émelygés jött rám, kivettem a számból, eldobtam, s az alumínium kulacsból ittam rá egypár korty whiskyt. Szokás szerint néhány napos hegyi túrára csak szalonnát és whiskyt vittem magammal. Automatikusan levágtam még egy szelet szalonnát, de már nem volt kedvem megenni, látni se bírtam a fehér zsiradékot, inkább visszacsomagoltam a papírba, és betettem a hátizsákba. Helyette megint ittam néhány korty whiskyt. Nagyon ritka volt a levegő, fáradt is voltam, éreztem, hogy az ital hirtelen szétárad bennem.

Már nem látszott az a hely, ahol a kúszófenyők közt a holttest hevert, a kürtő felső része más szögben folytatódott, és egészen szokványosnak tűnt. De a tetején kiterébélyesedő szikla az eddiginél is élesebben, meredeken vált el a homlokzattól. Innen nem látszott, de mögötte már a hegycsúcsnak kellett következnie. Az út nagy ívben kikerülte a szakadékfalat, és a kúszófenyők közt kanyargott tovább.

Még a nyelvem hegyén volt a kellemes, bizsergető érzés, révetegen szopogattam a whiskyt. Néha a fülemhez emeltem a karórámat, hallgattam, ahogy halk ketyegéssel, megbízhatóan méri az időt.

Mivel teljesen elkábultam, egészen véletlen volt, hogy akkor észrevettem azt a meredek sziklafalon kapaszkodó emberi árnyat. Először igazából azt hittem, egy bogár ül a kőlapon. De amikor rájöttem, hogy a kőlap az időjárástól málladozó sziklafal, a bogár pedig kétségtelenül egy ember, talán felkiáltottam volna, ha az italtól nem érzek olyan különös zsibbadást.

Kivettem a hátizsákból a látcsöveget, amelyet különben a madarak megfigyelésére használok, beállítottam a távolságot. A kerek látótérben megjelent az egyetlen, zord sziklafelszín, és ott egy férfi, aki szétterpesztett lábbal tapad a falhoz. Nem biztosította semmilyen kötél; a hátán elég nagy hátizsák. Örültség, gondoltam. Csak azt lehetett kivenni, hogy ide-oda ingatja borzas fejét. Eltelt valamennyi idő, igazítottam a látcsövön, és kitartóan figyeltem a látótérben mozgó kis fejet. A férfi, akár a falhoz tapadó gyík, meg se rezgett. Egy idő múlva láttam, hogy lassan előrenyújtja a bal lábát, és csupasz lábujjai hegyével támaszt keres. Miután a bal lába megállt, jobb kezével keresztbe nyúlt a bal kezéhez, bal kezét végtelenül lassan felemelte, s balra, vállmagasságban megkapaszkodott, aztán akrobata módjára vagy fél métert húzódkodott felfelé. Azután hosszú szünet.

Olyan volt, mintha szinte hallanám a szívverését, gyötrelmes volt nézni. Négy méterrel feljebb a szikla terasszá szélesedett, de úgy látszott, hogy az egész szikla meredeken előredől. Hagyja abba, hagyja abba! – fohászkoztam magamban. De a férfi újból nekiindult. Nyomasztóan lassan haladt. Elfordítottam a fejemet. Amikor néhány perc múlva megint odanéztem, az emberi árny a terasztól egy méterre volt. Nem értettem, hogyan mozoghatott most egyszerre olyan gyorsan.

Onnan nem ment tovább. Teljesen mozdulatlan volt az egész teste: a lába, a feje, széttárt karjai. De mégsem. A jobb keze felfelé tapogatódzott. Araszolva mászott a sziklán, fogást keresett, végül nem talált, lassan visszaindult, és visszament az előbbi fogáshoz. Hosszú szünet után még egyszer megpróbálta ugyanazt, de megint abbahagyta. Mással próbálkozott. Mélyen behajlította a térdét, összehúzódkodott, aztán elrugaszkodott egyenesen felfelé. Megfeszült teste lágyan fellendült, olyan volt, mintha elszakadna a sziklától. Megint elfordultam. Valaha a saját fülemmel hallottam, ahogy a társam teste egy sziklával együtt lezuhan, és odalent összeszúzódik. Eltelt egy másodperc, két másodperc. Újabb másodpercekig, percekig vártam. Ahogy fejemet felemelve a sziklafal felé néztem, az emberi árny még mindig ott volt a falhoz tapadva. Amikor belenéztem a távcsőbe, már a teraszra húzódkodott fel; fél teste nem látszott, és nadrágszárából kikandikáló csupasz lába a levegőben kapálódkodott, akár a némafilmekben.

A férfi feltornászta magát a teraszra, de a mozgása eléggé különös volt. Arra gondoltam, biztosan nagyon kimerült. Ám a férfi, bár tántorgott kicsit jobbra-balra, mégsem pihent meg, a fenti sziklákat szemügyre sem véve, elrévedve megállt, aztán tovább, egy kiálló sziklára függeszkedett. A terasztól a szakadékfal csücsáig a fal nem látszott olyan meredeknek, sok volt rajta a kiszögellés, de ahogyan ez az ember mászott felfelé, az mégsem volt mindennapi. A sziklamászásnak van bizonyos ritmusa, de az ő ritmusa nem emberi, inkább állati volt, valahogy az életről és halálról mit sem tudó, alacsonyabb rendű állatok mozgására emlékeztetett. Már nem hittem a saját szememnek, letettem a látcsövet, és szabad szemmel néztem. Így mégis más érzés volt, majdnem olyan, mintha csak egy kőfalon felfelé mászó, apró élőlényt néznék. Amikor a magányos alak eltűnt a sziklafal tetején, felvettem a lábamnál heverő alumínium tasakot, gondosan letöröltem róla a rátapadt porszemeket, kortyoltam a whiskyből. A magas hegyek között könnyű becsípni. Máskor ezt nem csináltam volna.

Alig két óra múlva fent voltam a kopár, sziklás csúcson. A túloldalon tántorgó völgyből jeges szél fújt, pillanatok alatt felszárította bőrömről a verítéket, és úgy lehűtött, hogy még akkor is dideregtem, amikor felvettem a pulóveremet. Leültem a szikla árnyékába, és megittam a maradék whisky utolsó kortyait.

Alacsonyan szálltak a felhők, mégis kitágult a látóhatár. A kanyargó sziklás hegyerinc hol lesüllyedt, hol felemelkedett, fűrészfoghoz hasonló szagatott vonala újabb hegyerincekben folytatódott. A csúcok mindegyike csupasz mellét kidüllesztő óriás volt, a leomló szikladarabok felülete az időjárás viszontagságaitól felsebzett csupasz bőr. A félelmetesen süvöltő szél olyan erős volt, mintha himbálná a sziklát, amelyen ültem.

Lassan megint felszedelőzködtem, egy tenyérynyi lapos követ tettem magam mellé, a kőhalomra, aztán továbbindultam. A hegyerinc többfelé ágazott el, időnként megálltam, hogy kőhalmokat keressek, olyankor a fülcimpámat súroló, sikoltó szél hangját hallgattam. Az egyik oldalon a völgyben a cserjék hajladozó ágait láttam, és a kúszófenyő hullámzó tengerét. De a másik oldalon a völgy éppolyan szélcsendes volt, mint az előbb, amikor ott másztam. Mintha a sziklás hegyerincnek ütköző szél felemelkedne a hamuszürke égre. Az alulról fújó erős szélben bizonytalanul haladtam tovább. Különös érzés volt, mintha egyfolytában álmodnék; vagy talán narkotikumok hatása alatt érezhet az ember ilyesmit. Valóban,

a kardélhez hasonló hegygerincen mentem, ahonnan egyszerre láthattam le mind a két oldali völgybe, de ugyanakkor, ahogy a kúszófenyő sűrűjében feküdtem, körülrajzottak a legyek, és az is én voltam, aki a szikla oldalán fogást keresett. Ez elég különös állapot volt, sőt valami egészen másfajta lét, a különbségek elmosódtak, ködként szertefoszlottak, aztán megint összeolvadtak, s én újra eggyé váltam. Ez a homályos én alvajáróként ment, néha egy billegő sziklán, a kúszófenyők közt, a hamuszürke égen, mégis én voltam az, mozdulatlanul a testemet elborító legyektől, és a levegőben himbálódzva sehogy sem tudtam túljutni az előrenyúló sziklán, a szél a fülemben zúgott, végül imbolyogva mentem tovább.

Ekkor a túloldalon váratlanul emberi alakot fedeztem fel. A lefelé vezető út tele volt apró kövekkel, és oldalról megkerülve a kerek sapkájú kis csúcsot, táborozásra többé-kevésbé alkalmas kisebb platóvá szélesedett. Ott ült a férfi az egyik sziklán. Fejét ernyedten lehajtotta, réveteg tekintetében kimerültség tükröződött. Mintha kiléptem volna önmagamból, és ott ülnek. Közelebb kerülve hozzá, láttam, hogy harminc év körüli, vagyis velem egyidős lehet. Dzseki volt rajta, a lábánál keretes hátizsákhoz támasztott jégtörő csákány, égő spirituszfőzőn kávé. Nehézkesen felemelte a fejét, rám nézett. Olyan lassan mozgott, ahogy a tenger mélyén élő planktonok reagálnak a külvilág jelenségeire.

– Jó napot – mondta a férfi. Egyáltalán nem tudtam megállapítani, mozog-e a szája, vagy sem. Mindenesetre úgy hallottam, ezt mondja.

– Jó napot – válaszoltam.

A hegyek közt nem szeretek senkivel szóba elegyedni. De akkor, mintha kötélén húztak volna, megálltam a férfi előtt, és a spirituszfőzőn fortyogó kávéra néztem.

– Kér egy pohárral? – kérdezte vontatottan a férfi. Sovány, sápadt volt az arca, tekintete kifejezéstelen, nem lehetett pontosan tudni, merre néz.

Bólintottam, leültem a szomszédos sziklára, s ő egy alumínium pohárba forró kávéval töltött nekem. Egy elhasználdott katonai kesztyűt hajtogatott össze, azzal fogta meg a kávéfőzőt, kicsit felemelte, keze megállt egy időre a levegőben; valamire oldalt nézett el, merengett néhány másodpercig, aztán lassanként megint felfigyelt rám, csordultig töltötte a poharamat. Furcsán merev mozdulatait figyelve megint olyan érzés kezdett hatalmába keríteni, mintha álmodnék, mintha kétséges volna, hogy mindaz, ami történik, valóság. De a fekete ital földöntúli illatot árasztva gőzölgött, és a fémpohár olyan forró volt, hogy a zsebkendőmmel is alig bírtam tartani.

– Köszönöm – mondtam.

Nem tudom, a férfi meghallotta-e. Hörpintett egyet a kávéjából, és kifejezéstelenül bámult maga elé.

– Finom, ugye? – kérdezte hirtelen.

– Igen – feleltem határozatlanul. Miközben ezt mondtam, különös módon azt képzeltem, én főztem a kávéval.

A férfi kioldotta a dzsekije nyakán a zsinórt, és továbbra is szótlánul bámult maga elé. Vastag, széles övű nadrág volt rajta, a térdénél eléggé kiszakadozott. A lábán viseltes, de masszív bakancs, vasszögekkel kivert talpán oldalt kicsit látzottak a szögek. Pillantásom a férfi hátizsákjára tévedt. Bizonytalanul éreztem

csak, hogy a férfiban van valami nem közönséges vonás, és azt is, hogy aki itt van, az egy valóban létező, másik ember.

– Az előbb – mondta a férfi, olyan hangon, mint aki egyáltalán nincs tudatában annak, hogy van ott valaki –, láttam végig, ahogy lejött. Maga pontosan úgy jár, mint K úr.

Pillantását követve végül azon a hasadékon pihent meg a tekintetem, ahol épp az előbb jöttem. Ekkor olyasmit éreztem, mintha már régóta itt ülnék, és figyelném, ahogy ő, a másik, lejön a túldalról.

De rögtön magamhoz tértem, s az arcomra erőltettem egy mosolyt.

– Ne tréfáljon itt – mondtam. Ez a K úr ugyanis – a magányos hegy-mászás híres szakértője – akkoriban zuhant le, amikor én még rendszeresen hegyet másztam. – Kicsit részeg voltam – mondtam, inkább csak magamnak.

– Részeg? – morogta a férfi. – Én is... valahogy olyan szétszórt vagyok. Mi lehet az oka? – Mindezt rendkívül gépiesen mondta, ezért megint szemügyre vettem élettelen arcát, üres tekintetét, furcsa, merev testtartását. De én sem voltam egészen magamnál, s hogy elűzzem az agyamra telepedő homályt, forgattam a fejemet.

Egy darabig mind a ketten hallgattunk, a maradék kávéfőzetet kortyolgattuk.

A szél valahol messze a fejük felett süvöltött. Ide egyáltalán nem ért el; a szív mélyéig hatoló szélcsendben kicsit el is álmosodtam.

– Felmászik a sziklára? – kérdezte egyikünk hosszú hallgatás után. Az ezután lefolyt beszélgetésből csak töredékekre emlékszem, igazából nem is tudtam, hogy ki beszél, és mit mond. De mindenesetre ilyesmikről volt szó.

– A sziklára? Már nem akarok felmászni. Félek.

– Attól, hogy leesik?

– Attól. Először, ahogy a sziklához érek. Aztán fokozatosan, ahogy mászom felfelé...

– Hogy mondjam? Az ember kezdi érezni a ritmusát.

– Igen, ez az. Aztán végtelenül elbizonytalanodom. Ez egészen más, mint a leeséstől való félelem.

– Értem. Olyan, mintha hirtelen elszállna belőlünk valami... valami belőlől...

– Mi lehet ez az egész?

– Hát igen, mi lehet?

– Talán egyfajta meghatározhatatlan szorongás.

– Nem hiszem, hogy van rá más szó.

– Rettenetes, mert nem tudom, mitől van. Mégis: amikor ezt érzem, mint-ha akkor állna előttem a legtisztábban a saját valóm.

– Én is ilyesmit érzek. Talán bennünk, legbelül mindig ott van ez.

– Amikor hegyet mászom, mintha ezt hajszolnám.

– Talán nem is élhetünk úgy, hogy ne hajszolnánk.

– Tapasztalt már olyat – mondta egyikünk –, hogy amikor este fent ül a sziklás hegygerincen, valami hang hallatszik? Nem? Olyan, mintha a saját hangom volna. Mintha az énem kettéhasadna. Olyan, mint valami hallucináció.

– Az a szél hangja. És talán valamiféle önszuggesztíó.

– Ugye, milyen kellemetlen érzés?

– Olvastam egy könyvben, hogy valahol a svájci hegyekben mindig hallani. Mikor megvizsgálták, kiderült, hogy a szél hangja.

– Akkor is kellemetlen, ha a szél hangja.

Hallgattuk a távolban zúgó szelet.

A szelet felfogó hatalmas sziklafal ott tornyosult mögöttünk. Olyanok voltunk, mint akiket hipnotizálnak.

– De mégis – mondta egyikünk –, én az emberektől jobban félek. Ha szikláról van szó, akkor akármilyen különleges kvarcból vagy porfirból van, ha olyan szikla, ami letörik, akkor le is török, ha meg olyan, ami nem török le, akkor nem török le. Minden szikla erős, akármilyen törekenynek látszik, csak bánni kell tudni vele.

– Azt mondja, hogy az emberek kiegyensúlyozatlanok?

– Igen, ilyesmire gondoltam – mondta a másikunk. – Az évszak vége felé összeakadtam egy emberrel, aki csak úgy ide-oda utazgatott. Együtt éjszakáztunk egy menedékházban. Az éjszaka kellős közepén zajra ébredtem, hát csak látom, hogy a sötét szobát imbolygó gyertyafény világítja meg. A férfi gyertyával a kezében botorkál ide-oda. Amikor kérdezem tőle, mi történt, azt feleli, egy pók volt.

– Egy pók?

– Igen, egy harminc centis pók, és azt mondja, most azt keresi, mert hirtelen eltűnt.

– Igazán borzalmas.

– És nem is félálomban beszélt, hanem teljesen tiszta, nyugodt hangon.

– Látomás?

– Akárminek nevezhetjük. Most, hogy így beszélünk róla, talán nevetséges dolognak tűnik, de akkor végigfutott a hátamon a hideg. Lehet, hogy ez elmebaj – bár én nem sokat tudok erről –, mégis, úgy gondolom, az elmebajnak is megvannak a maga törvényei. De mivel az az ember normálisnak látszott, szörnyű érzés volt. Vagyis azok közt is, akiket normálisnak nevezünk . . .

– Igen. Ha meggondoljuk, bizonyos, hogy rengeteg bennünk a bizonytalanság.

Leereszkedtek a felhők; nedves, hűvös levegőt szívtunk be. A sziklák és kúszófenyők világa ismét mélységesen elcsendesedett, s én öntudatlanul himbáltam magam.

A csípős levegő fokozatosan magamhoz térített.

– Mire gondol? – kérdezte a másik, miután egy ideig csend volt. Tisztán emlékszem rá, hogy olyan kifejezéstelenül mondta akkor ezeket a szavakat, mint-ha nem volna épelméjű.

– A holttestre . . . – mondtam, tudatában annak, hogy most én beszélek.

– Az előbb láttam egy lezuhant ember holttestét.

– Holttestet?

– A legyek . . . – kezdtem mondani, és az előttem ülő férfira néztem. A dzsekije nyakánál kilátszó pulóvert néztem, és a térdénél kiszakadozott nadrágszár színét. – A legyek . . .

– Sok volt a légy? Tudom, miről van szó. Úgy van, rengeteg légy nyüzsgött ott, igaz?

– Maga is látta? – Megint végignéztem tetőtől talpig.

– Betört a feje. Kiloccsant az agya. – A férfi továbbra is kifejezéstele-
nül, monoton hangon beszélt. – Igen, meg akartam nézni, hogy ki volt. De az
a rengeteg légy, igaz? Itt is csak úgy hemzsegték, igen, úgy volt. Nem volt ked-
vem hozzányúlni.

– Maga volt az? – kérdeztem. Egyáltalán nem csodálkozott; hirtelen úgy
tűnt, hogy ködös agya kitisztult.

– Micsoda?

– Láttam, ahogy felmászott azon a sziklafalon.

– Sziklafalon?

– Közvetlenül a holttest fölött . . .

Figyeltem, ahogy a férfi tartása lassan megváltozik. Merengő tekintetében ap-
ránként élet költözött; az egész folyamat olyan volt, mint mikor az önkívületben
levő ember fokozatosan visszanyeri az öntudatát. Nem volt kellemes érzés vé-
gignézni.

Részegségem már elszállt, tisztán megkülönböztettem magamat és őt, sőt
magam is kételkedtem benne, hogy valóban ilyen különös beszélgetést folytattam
egy vadidegen férfival. Különösen, hogy a másik nem volt hozzám hasonlóan ama-
tőr hegymászó, hiszen nem sokkal előbb néztem végig, micsoda emberfölötti tech-
nikával mászik fölfelé.

– Vagy úgy – mondta a férfi mély torokhangon. Még a hanghordozása is
egészen más lett; és most már nem nézett kitaratóan mindig csak egy irányba. –
Szóval maga látott.

– Szörnyű volt. Még nézni is – feleltem. – A hátizsák is magán volt,
azt gondoltam, hátha őrült! Mindig így csinálja?

Elnevette magát. Nevetése ideges volt, egész arca görcsösen összerándult.

– Talán hihetetlen, de én magam nem tudok róla. Vagyis nem én akartam
felmászni; a betegség kényszerített.

– A betegsége?

– Önkívületi állapotnak hívják. Ami az alatt történik, arról semmit sem
tudok. Amikor először jött rám ez a roham, kizártak az egyetemi hegymászó
körből, mert nem azt csináltam, amit kellett volna.

– Ez olyasmi, mint az alvajárás?

– Nem tudom. Az orvos is azt mondta, hogy nem nagyon érti. Már elég
régén jött rám, de lehet, hogy a sokk hatása, amit a holttest látványa okozott.

– De maga cipő nélkül, mezítláb mászott fel!

– Igazán? Úgy látszik, öntudatlanul csinálok ilyesmit is. Régebben egy-
szer kötéllel felmásztam egy sziklára, és fogalmam se volt róla.

– Ha tudna róla, akkor nem mászna fel?

– Nem hiszem. Ha megpróbálnám, biztosan leesnék.

Láttam, hogy megrándul a szemhéja, s az ujjai enyhén remegnek.

Felhő emelkedett fel lennről, bebukolt minket, aztán mint valami élőlény, fel-
kúszott a sziklán. Karórámra néztem. Itt volt az ideje, hogy induljak. De még
kérdztem valamit; kíváncsi voltam.

– Emlékszik arra, amiről az előbb beszéltünk?

Tagadóan rázta a fejét.

– Tudom, hogy valamiről beszéltünk, de igazából fogalmam sincs róla,

hol találkoztam magával, és hogy miért vagyunk itt együtt. Azt hiszem, még meg sem kérdeztem, hogy hívják.

– Gyakran előfordul – mondtam erőltetett vidámsággal. – Én a lenti világban mindig ilyen vagyok, mert mindig be vagyok csípve.

Ezek után nem volt kedvünk tovább beszélgetni. Szó nélkül felkötöttük a hátizsákunkat, ő levette a dzsekijét, az a pulóver maradt rajta, amiben az előbb felmászott a sziklára.

Amikor kiértünk a hegygerince, erős szél támadt, összeborzolta a hajunkat. Meggörnyedve mentünk a hegygerinc keskeny útján.

– Kellemetlen az idő – szólt hátra a férfi.

Bólintottam.

– Egy-két napig még kedvez az idő a hegymászásnak, aztán leesik a hó.

– Ha nem találtunk volna rá, az a holttest a jövő évig feküdt volna ott a hó alatt. Bár talán . . .

A szél elfújta a férfi mély hangját; közelebb mentem, s az arcába hajoltam.

– Én . . . rettegek – mondta suttogva. – Egyszer biztosan le fogok esni.

Ha ezentúl is járok a hegyekbe, biztosan . . .

– Menjünk lassan – mondtam, függetlenül attól, amit mondott.

– Én nem akarom. – Egyenesen az arcomba nézett, lázasan suttogott. –

Nem akarom, hogy olyan hulla legyek, mint az. És hogy feketélljek a hemzsegő legyektől.

Elfordítottam róla a tekintetemet. A szél vadul zúgott, hullámos, sziklás hegygerincek nyúltak el ólomszínűen mindenfelé.

– Menjünk lassan – mondtam még egyszer, értelmetlenül.

De kiszáradt ajkamról a szél egy pillanat alatt messzire fújta a szót; aztán elnyelte az elénk táruló hatalmas, rögs világ.

VARRÓK ILONA fordítása

Varvara Sztjepanova kosztüinterve Szuhovo-Kobilin „Tarelkin halála” című színművéhez, 1922